

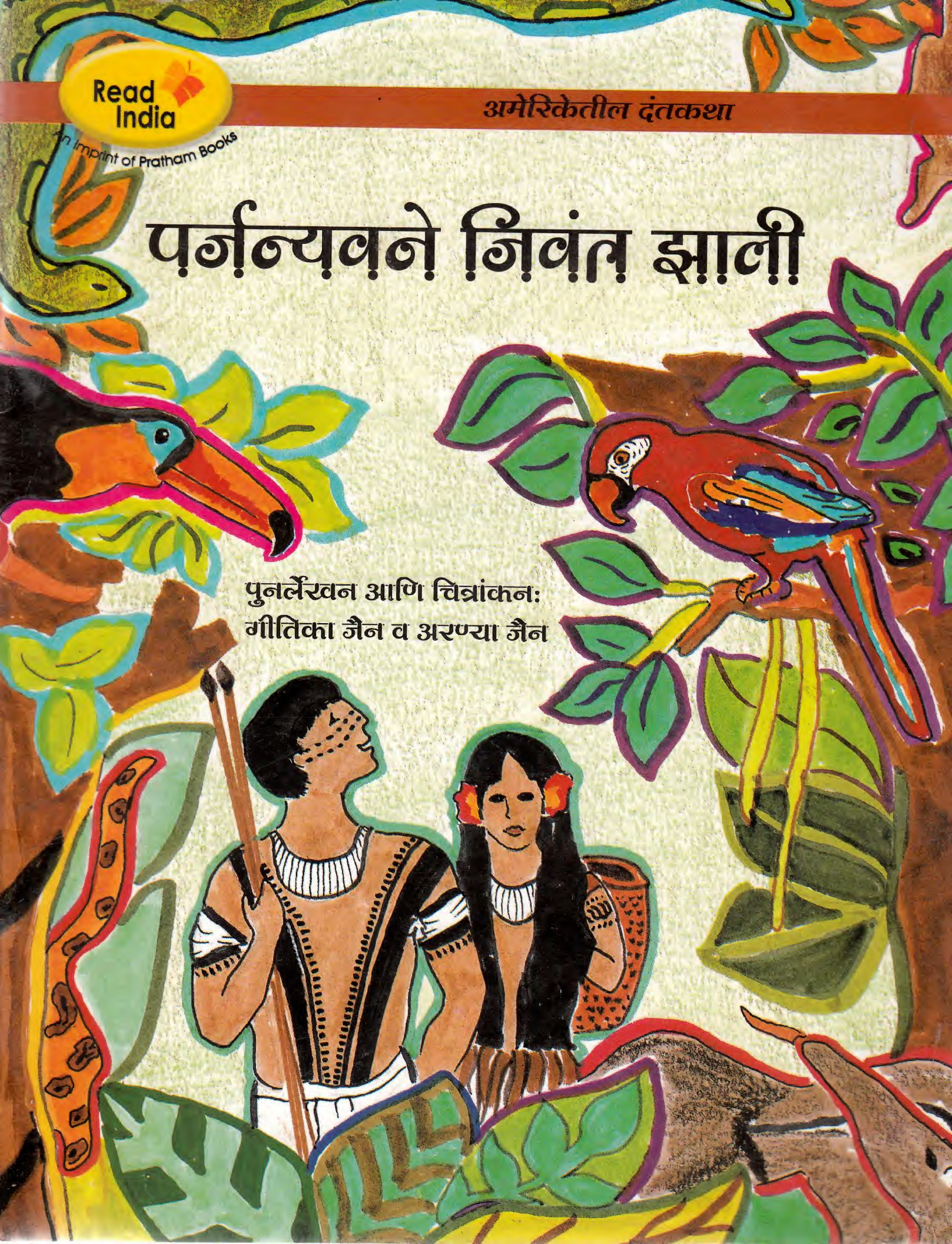
Read
India

અમેરિકેલીલ દંતકથા

An Imprint of Pratham Books

પર્નિચવને જિવંત શાલી

પુનર્લેખન આણિ ચિત્રાંકન:
ગીતિકા જૈન ત અરણ્યા જૈન

Original story (*English*)
How The Rainforests Came Alive
Retold by Geetika Jain and Aranya Jain
© Pratham Books, 2008

First Marathi Edition: 2009

Illustrations: Geetika Jain and Aranya Jain
Marathi Translation: Dr. Utkarsha Manish

ISBN: 978-81-8479-142-6

Registered Office:
PRATHAM BOOKS
633-634, 4th "C" Main, 6th 'B' Cross,
OMBR Layout, Banaswadi,
Bangalore 560 043
☎ 080-25429726 / 27 / 28

Regional Offices:
Mumbai ☎ 022-65162526
New Delhi ☎ 011 41042483

Typesetting by:
Pratham Books, Mumbai

Layout by:
Athena Productions

Printed by:
Printo Tech, New Delhi

Published by:
Pratham Books
www.prathambooks.org

All rights reserved.
No part of this publication may be reproduced or distributed in any form or by any means, Or stored in a database or retrieval system, without the prior written permission of the publisher.

અમેરિકેતીલ દંતકથા

પર્જન્યવને ગિવંત શાલી

પુનર્લેખન આણિ ચિત્રાંકન:
ગીતિકા જૈન ત અરણ્યા જૈન

સુરુવાતીલા ઝમેઝાંન નદીજવઢીલ પર્જન્યવને નિશ્તેજ, કાઢોચી
આણિ ચિવ્ર્ન હોતી. જરી ઝાઢે ડંચ આણિ બઢકટ ઝસલી તરી ત્યાત
જિવંતપણા નઢહતા. કુઢે હાલચાલ નઢહતી. ગાળી નઢહતી કિંવા કુળાચી
કુજબૂજહી નઢહતી.

सूर्यदेवाने म्हणजेच कुआतने खाली पाहिले तेव्हा त्याला ती उदास दिसली. आपली पाने हलवत ती जणू वर पाहून बोलत होती, “आम्ही एकटे आहोत. आम्हाला सोबती पाठवा!” कुआतला वाईट वाटले आणि त्यांना मदत करायची ठरविले. त्याने आपली सोनेरी जादू खाली फेकली आणि चमत्कार घडायला लागले...

बळकट झाडे आणि फांद्यांचे रूपांतर लोकांमध्ये झाले.
मांसल, रंगीत पाने जंगवार आणि ऑसिलॉट झाले.

झाडांच्या गाठी टापीर, स्लॉथ आणि माकडे बनली.

पडलेल्या पानांपासून बेडूक तयार झाले तर झाडे साळींदरे
आणि कासवे बनली.

बारीक, लांब वेलींचे साप तयार झाले.

टणक करड्या दगडांचे आर्माडिलो, खवलेमांजर आणि केमन
(अमेझॉनमध्ये मिळणारा छोटा मगरीसारखा प्राणी) बनले.

झाडांवरच्या फुलांचे पक्षी झाले आणि झुडपांच्या बौरांची
फुलपाखरे!

झाडांना आनंद झाला! आता जंगलात वर्दळ सुरू झाली.
लोकांनी आपली घरे बांधली; ते तिथे हसू-बागडू लागले, शिकार
करू लागले आणि प्रेमाने राहू लागले. प्राणी मुक्त संचार करीत
होते, माकडे फांद्यांवर झुलत होती, साप सळसळत होते आणि पक्षी
गात होते.

पण तरीही एक अडचण होती. जंगलाच्या तळाला खूप काळोख होता. कुआतची जादूई किरणे जमिनीवर पोहचत नव्हती. आधीपासून असलेली झाडे मोठी होऊन सर्वत्र पसरली होती. पसरलेल्या पानांमुळे एखाद्या उघडलेल्या छत्रीप्रमाणे ती दिसत होती. कुआतला त्याने निर्माण केलेले काहीच दिसत नव्हते. आणि त्याहीपेक्षा माणसे आणि प्राणी सारखे कशावर तरी आदळत होते. ते काय खात आहेत किंवा त्यांना कोण खाणार आहे काहीच कळत नव्हते.

लोक सर्वात हुशार असल्या कारणाने उजेड आत येण्यासाठी त्यांनी झाडांची उंच टोके कापण्याचा प्रयत्न केला. पण झाडे अतिशय उंच असल्या कारणाने त्यांच्या टोकाला पोहचणे कठीण होते. अगदी माकडांनीही वरपर्यंत पोहचण्याचा प्रयत्न केला पण तीही वरून घसरून पडत होती.

या संकटाला कसे दूर करायचे याचा बेत आखण्यासाठी लोकांनी
एक सभा भरवली. कोणीतरी प्रस्ताव मांडला, “आपण पक्ष्यांना
विचारू. ते झाडांच्या टोकापर्यंत पोहचू शकतील आणि कुआतला आत
आणू शकतील.” म्हणून त्यांनी पक्ष्यांचा राजा उरुबुत्सिन (गिधाड)
याच्याकडे जाण्याचे ठरवले.

उरुबुत्सिनला त्यांना मदत करण्याची अजिबात इच्छा नव्हती. आतापर्यंत पक्ष्यांना कसलाच त्रास झाला नव्हता. ते अगदी वरपर्यंत उडून, फळे खाऊ शकत होते आणि सूर्यप्रकाशाचाही आनंद घेऊ शकत होते. जेव्हा लोकांनी त्याला विचारले की पक्षी त्यांना मदत करू शकतील का, तेव्हा तो म्हणाला, “इथून निघून जा आणि मला त्रास देऊ नका!”

त्याने आपल्या कुबड्या पाठीवरचे खांदे उडवले आणि तो उबदार
अशा झाडांच्या टोकांकडे उडाला. खाली मात्र इतर प्राणी दमट
असलेल्या थंड वातावरणात थरथरत होते.

लोक आणि प्राणी खिन्न झाले. आपल्या आयुष्यावर नाखूश होऊन ते काळोखी जंगलात स्वतःला फरफटवत होते.

कुआत हे सर्व वरून पाहत होता. खरं तर तो या सर्वांची मदत करू शकत होता. पण त्याला पाहायचे होते की त्याने ज्या जीवांना घडविले ते जीव एकमेकांना मदत करताहेत की नाही.

उरुबुत्सिनने लोकांना मदत करण्याचे नाकारले हे अनेक पक्ष्यांनी पाहिले होते. त्यांना ते पटले नव्हते आणि त्यांना लोकांना मदत करायची होती. आपल्या राजाला कळू न देता त्यांनी एक गुप्त सभा बोलावली आणि लोकांना मदत करायचे ठरविले. एकत्र येऊन झाडांच्या टोकापर्यंत जाण्याचा विचार केला. जरी राजाचा संताप सहन करावा लागला तरी एकत्रित काम केले तर कार्य सफल होऊ शकेल.

पक्षी झाडांच्या टोकापर्यंत उडाले आणि आपल्या चोची आणि पायांचा उपयोग करून झाडांच्या फांद्या एकमेकांत गुरफटवायला सुरुवात केली. पक्ष्यांनी उरुबुत्सिनचा सल्ला घेतला नाही म्हणून तो रागाने त्यांच्यावर किंचाळला. रागावून तो एका कोपऱ्यातल्या फांदीवर जाऊन बसला.

हे सर्व पाहिल्यावर कुआत हसला. भोकं तयार झाल्यावर त्याने आपली सुवर्ण किरणे त्यातून सोडली. सूर्यप्रकाश खाली पोहचल्यावर लोकांना झालेला आनंद पाहून झाडे खूश झाली त्यांनीही आपल्या मुळांवर व बुंध्यावर पडलेल्या किरणांचे स्वागत केले.

प्राण्यांनी आणि लोकांनी पक्ष्यांचे मनःपूर्वक आभार मानले. उजेडामुळे त्यांना आता चांगल्या प्रकारे दिसू शकत होते. उजेडाचे अनेक फायदे त्यांना होते. उजेड आणि उबेमुळे अनेक प्रकारची फळे, बोरें आणि धान्ये यांची लागवड ते करू लागले. आणि ते सर्व ते पक्ष्यांबरोबर वाटून घेऊ लागले.

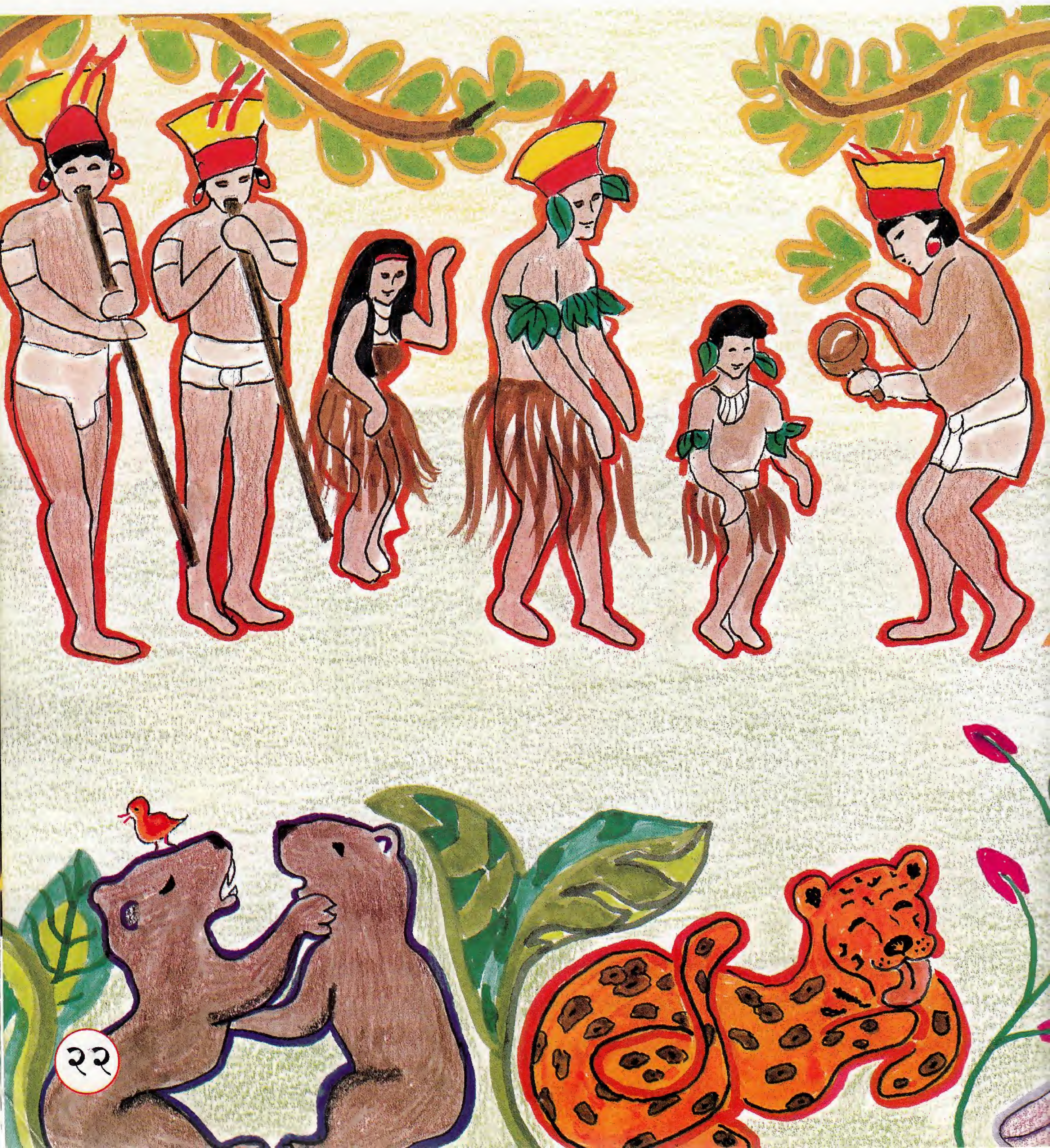

पक्ष्यांच्या लक्षात आले की जितके जास्त ते काम करत होते आणि सूर्यप्रकाश आत येण्यास मदत होती तशी त्यांची पिसे अधिकाधिक रंगीबेरंगी आणि गडद होत होती. कुआतने त्यांच्या पिलांना अनेक रंग बहाल केले.

आजही पर्जन्यवनात अनेक रंगीबेरंगी पक्षी आढळतात.

आपल्याला राजा म्हणून गणले जात नाही हे उरुबुत्सिनच्या लक्षात आले.

आजही त्याच्या पिसांचा रंग नीरस आहे. जेव्हा इतर पक्षी फळांवर आणि बोर्यांवर ताव मारतात तेव्हा तो त्यांना सामील होत नाही. पण तो नंतर हळूच पुखाद्या चोरासारखा दुर्गंधी येणारे मांस खातो.

कामायुरा जमात

ब्राझिलमधल्या पर्जन्यवनांमधील कामायुरातील एक कल्पित कथा

अमेझॉनच्या पर्जन्यवनांत लोकांच्या अनेक जमाती राहतात. कामायुरा जमात ब्राझिलमध्ये राहते. त्या लोकांचे असे मानणे आहे की सुरुवातीला पर्जन्यवन अतिशय काळोखी होते. इतके की लोकांना शिकार करता येत नव्हती, धान्य पिकवता येत नव्हते किंवा इतर दिनचर्या पार पाडता येत नव्हती. सूर्यप्रकाश खाली जमिनीपर्यंत आणायला त्यांना पक्ष्यांनी मदत केली.

लाकूड व गवत वापरून तयार केलेल्या झोपड्यांत कामायुरा लोक राहतात. ते खाण्यासाठी मासे पकडतात, बोरं आणि मध जमा करतात आणि केळी, कसाव्हा आणि अॅव्हॅकॅडोची लागवड करतात.

लहान वयातच मुले धनुष्यबाणाने शिकार करायला शिकतात, टोपल्या विणायला आणि कुस्ती लढायला शिकतात. मुली चट्या विणणे, पाणी भरणे आणि इतर घरातली कामे करतात.

धनुष्यबाण, मातीची भांडी, शिंपल्यांचे दागिने, माशांची जाळी, पडाव आणि झाडांना टांगलेले बिछाने बनवण्यात हे लोक पटाईत आहेत. त्यांना बासरी वाजवायला आणि नाचायला आवडते.

पर्जन्यवनांतील काही प्राणी

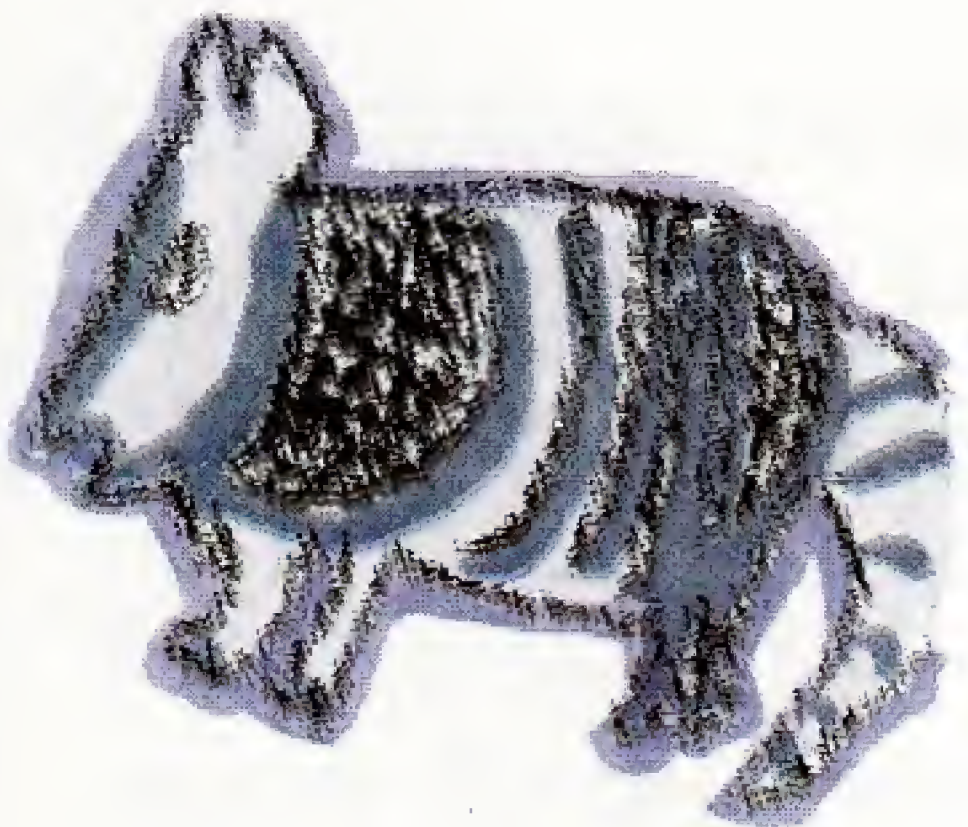

स्कार्लेट मॅकाव - गडद लाल रंगाचा मॅकाव एखाद्या मोठ्या पोपटासारखा दिसतो. हे पक्षी मध्य व दक्षिण अमेरिकेतील पर्जन्यवनात आढळतात. त्यांना लाल, निळ्या आणि पिवळ्या रंगांची पिसे असतात. त्यांचा आवाज मोठा व कर्कश असतो. ते फळे, बीया, फुलांतील मध व कळ्या यांचा आहार करतात.

पेक्करी - मध्य व दक्षिण अमेरिकेत आढळणारा पेक्करी हा सर्वभक्षीय सस्तन प्राणी आहे. तो जरी डुकरासारखा दिसला तरीही त्याला माणसाळवता येत नाही. ते हिंस्र असतात आणि माणसावर हल्ला करतात.

१०० वर्षांच्यात
गिरे पालमन
हो

आर्माडिलो - आर्माडिलो म्हणजे स्पॅनिश भाषेमध्ये 'चिलखत असलेला छोटा प्राणी'. या सस्तन प्राण्यांची कातडी टणक असते. अमेरिकेतील विविध वातावरणात ते आढळतात. कीडे, कीटक हे त्यांचे खाद्य असून ते उत्तम प्रकारे जमीन खणतात.

जायंट अँण्टइटर (मोठे खवले मांजर) - मोठी खवलेमांजरे हे एकाकी राहणारे सस्तन प्राणी असून मुंग्या व उधई (वाळवी) खातात. एका दिवसात ते ३०००० कीटक आपल्या लांबसडक चिकट जिभेने फस्त करतात.

स्लॉथ - स्लॉथ हा सस्तन प्राणी झाडावर राहतो. हे प्राणी अतिशय हळू हालचाल करतात. हे मध्य व दक्षिण अमेरिकेतील पर्जन्यवनांत आढळतात. ते सर्वभक्षीय असून पाने फांद्या, कळ्या, कीटक आणि सडलेल्या मांसावर जगतात.

जॅग्वार - जॅग्वार हा जगातील तिसरे मोठा मांजर जातीतील प्राणी आहे. त्याचा बांधा बळकट असून त्याचे गुण वाघांसारखे असतात. हा मध्य व दक्षिण अमेरिकेतील पर्जन्यवनांत आढळतो. हा छोटे प्राणी व पक्ष्यांची शिकार करतो.

मी संचिता. मोठे झाल्यावर मला चित्रकार व्हायचे आहे. मला व्हिडियो गेम्स खेळायला आणि सुंदर कपडे घालायला आवडतात. मला पुस्तके वाचायलाही आवडतात.

तुम्ही हे पुस्तक विकत घेतल्याबद्दल मी तुमची आभारी आहे. यामुळे माझ्या वाचनालयाला माझ्यासाठी आणि माझ्या मित्रमैत्रिणींसाठी नवीन पुस्तके घेता येतील.

गीतिका जैन नवी दिल्लीच्या सेंट स्टीफेन कॉलेजमधून इंग्रजी शिकल्या. त्या आता लंडनला राहतात. दर आठवड्याला 'हिंदुस्तान टाइम्स'मध्ये त्यांचा प्रवासवर्णनात्मक लेख असतो. त्या अनेक मासिकांत व वर्तमानपत्रात लेख लिहितात. त्यात 'संडे टाइम्स मॅगझीन'चा समावेश आहे. 'समथिंग स्पेशल', 'स्ट्राईप्स इन द जंगल,' आणि 'बर्ड्स अँड अॅनिमल्स इन इंडियन आर्ट' ही एन. बी. टी.ने प्रकाशित केलेली त्यांची काही पुस्तके. त्यांची मुलं लहान असताना प्रवासावरून परत येताना किंवा वाचनालयातून येताना त्या आपल्या मुलांसाठी चित्र असलेली पुस्तके आणत. पुस्तक वाचताना खुललेला मुलांचा चेहरा बघून त्यांना आनंद होत असे.

अरण्या जैन तेरा वर्षांची आहे. ती लंडनमधील सेंट पॉल शाळेत शिकते. तिला वाचन करायला खूप आवडते आणि शाळेतला तिचा आवडता विषय आहे कला. ती लहान असताना तिच्या आईने काढलेली चित्रे पाहायला फार आवडत असे. आपल्या आईबरोबर या पुस्तकाचे काम करताना तिला खूप आनंद झाला.

अमेरिकेतील चार पुरातन दंतकथांपैकी ही
एक दंतकथा आहे. ही गोष्ट ब्राझिलमधील
अमेझॉनच्या पर्जन्यवनांत राहणाऱ्या कामायुरा
जमातीच्या लोकांमध्ये सांगितली जाते.
पर्जन्यवनातील सौम्य प्रकाशात फिरल्यावर,
कुआत म्हणजे सूर्यदेवाने प्राणी व पक्ष्यांची
निर्मिती करून या पर्जन्यवनांना
कसे जिवंत केले हे तुम्हाला कळेल.

आमच्या वेगवेगळ्या भाषांतील शीर्षकांच्या माहितीसाठी
www.prathambooks.org ला लॉग ऑन करा

आमची पुस्तके इंग्रजी, हिंदी, मराठी, कानडी, गुजराथी, बंगाली,
तामिळ, तेलुगु, पंजाबी, उर्दू आणि ओरिया या भाषांमध्ये मिळतात.

PRATHAM BOOKS

प्रथम बुक्स ना-नफा प्रकाशक आहेत जे उत्तम दर्जाची
आणि स्वस्त दरात भारतातील विविध भाषांमध्ये
लहान मुलांसाठी पुस्तके काढतात.

Age Group: 11-14 years
Parjanyavane Jivant Zhaalee (Marathi)
MRP: Rs. 25.00

ISBN: 978-81-8479-142-6

9 788184 791426

